9 Mart 1949 Çarşamba
YIL: 1 — SAYI: 43
İdarehane: Ankara cad.
İzzettin Han, No. 22
İSTANBUL
Fiatı: 10 Kuruş

Hürbilek

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİN ORGANIDIR

Çalışma Bakanlığı Kaldırılmalımıdır?
gelecek sayıda

Sütlüce faciası kurbanları hazin merasimle şehitliğe defnedildiler

Beyazitle Edirnekapı arasındaki yolu iki sıralı binlerce vatandaş doldurmuştu

Halk arasında ağlayanlar, bayılanlar oldu

Geçen hafta çarşamba günü akşam üzeri saat beş sularında, bütün şehri titreten müthiş bir infilâk duyuldu, ve başlarını gürültünün geldiği tarafa çevirenler sim, siyah bir bulutun yükselmekte olduğunu gördüler. Fakat, asıl korkunç sarsıntı, acı haber şehre yayıldığı zaman duyuldu ve asıl karabulut bütün şehrin kalbini sardı.

Akifin Çanakkale şiirini hatırlatan iki dehşetli tarraka, kırktan fazla vatandaşımızı, enkazı beşer halinde fab rika civarına yağdırdı. Maalesef fabrika sahibi emekli general Nuri Killigil de işçilerile beraber öldü. Ve onların hayatlarını ve mahallî yangından kurtarmaya gelen itfaiye erlerinden altısı da şehit düştüler. Hayatları kurtulan 111 işçi de işsiz kaldılar. Cumhuriyet savcılığı hâdisenin müsebbibleri hakkında tahkikatı devam ettirmektedir. Şehit itfaiye erleri cuma günü büyük bir merasimle şehitliğe gömüldüler. Ölen erlein isimledi şulardır: Çavuş Şükrü Yalın, Selâhattin Bitirim, İbrahim Özdemir, İbrahim Üçtepe, Hüseyin Cengiz, Durmuş Balıkçı

Ahmet Ziyansız, Vefa Küsmez, Recep Kar, Dursun Aktaş, Hüseyin Alaca da yaralanmışlardır

(Devamı 3 üncü sayfada)

Mes'ul kim ?

2 Martta Nuri Killigil fabrikası infilâk etti ve bir çok işçi ve müstahdem feci bir tarzda paramparça oldu.

Hâdiseden herkes müteessir. Kazanın kurbanlarına acımayan kalmadı ve bu şehit insanlara ilgililer son vazifelerini yaptılar. Fakat, son vazifenin ifası ölenlere bir fayda temin etmemiştir. Eğer ilgili makamlar, Nuri Paşa fabrikasında çalışan işçilere karşı ölmeden evvel ilk vazifelerini yapsalardı bu feci kaza vuku bulmazdı.

Fabrikanın infilâkı bir yangın başlangıcı ile olmuştur.. Yangın çıkan binanın zemini tahta döşeme imiş ve altında da infilâk edici maddeler duruyormuş.

İşte affedilmiyecek bir hata!

Bu, büyük bir ihmaldir. Ve muhakkak bir mes'ulü vardır. Fakat, hiç bir makam mesuliyeti üzerine almak istemiyor. Zaten, kabahat samur kürk olsa kimse giymez derler. Bu hâdisede kabahat değil, büyük bir suç mevcut. Elbette kimse kendisine yaraştırmaz.

İlgili ve mes'ul durumda olan makamlar, Nuri Paşa fabrikasında mevaddı infilâkiye bulunduğunu ve bomba imal edildiğini bilmiyorlarmış.

Bunu, mazeret olarak nasıl kabul edebiliriz? Haberimiz yok diyenlerin özürü kabahatinden büyük oluyor.

Şehrin içinde, koskoca bir fabrikada bomba imal ediliyor, bunu herkes biliyor da makamat bilmiyor. Bu nasıl iştir? Vilâyetin de, Çalışma

(Devamı 4 üncü sayfada)

İŞÇİLER KONUŞUYOR

Tramvay İdaresinin çıkardığı yirmi dört yıllık bir işçinin şikâyeti

İşçi mümessilliği No. 962 Faik'e tazminat bile verilmedi

Şimdi fırıncılık yapmakta olan tramvay idaresi işçi mümessillerinden No. 962 Faik ile görüştüm. Kendisinin şikâyet ve dertlerini bütün tramvay işçilerine faydalı olur kanaati ile aynen nakil ediyorum. B. Faik ezcümle dedi ki:

— 19 Mayıs 1925 te işe girdim. Şişli deposunda 376 No. ile işe başladım. Sonra sağlık durumum dolayısıyle 925 No. ile Tünel gişesine verildim. Kanun çıktığı günden beri fasılasız olarak işçi mümessilliği yaptım. Bir müddet evvel köyümde yangın çıktığı için, şahsî şilerimi ileri **sürerek 3 ay** mezuniyet aldım. Fakat rütubetli Tünel gişesinde dizlerimde husule gelen romatizma ve böbreklerimdeki kum beni taciz ettiği için tekrar 3 ay mezuniyet aldım. İznim bitmeden bir istida ile uzatılmasını istedim. Aldığım doktor raporunda, ilâç alarak çalışabileceğim bildiriliyordu. İstidamda ya istirahat verilmesini veya iş kanunu gereğince işime son verilmesini istedim. İşime son verildi, fakat bu ne iş kanununa, ve ne de iş tüzüğe uygundur. 24 yıllık hizmetim heba oldu. Tazminat bile verilmedi. Halbuki Siron adındaki bir

(Devamı 2 nci sayfada)

Gücenmece yok :

Türkçeye hürmet de bir borçtur

Divan yolundan geçenler, mezarlıkların üstünde şu levhayı görürler:

"Mezarlıklara hürmet bir borçdır.

Evet! Hakikaten mezarlıklara hürmet bir borçtur. Fakat güzel Türkçemize de hürmet bir borçtur. Belediyenin duymayan kulakları çınlasın...

NOKTA

Zonguldak Maden İşçilerinın facia sebebile gazetemize çektikleri telgraf

Zonguldak Maden işçileri facia sebbile duydukları derin teessürü aşağıdaki telgraf ile bildirmişlerdir.

Hürbilek Gazetesi Yazı işleri Müdürlüğüne:

Sütlücede Nuri Killigil Fabrikasında vuku bulan infilâk hâdisesi ile hayata gözlerini yuman arkadaşlarımız bizleri derin bir acıya gark etti. Yaralanan ve ölen arkadaşlarımızın ailelerine ve diğer arkadaşlarımıza duyduğumuz teessürün iblâğına sayın gazetenizin tavassutunu rica ederiz.

Zonguldak Maden işçileri sendikası adına

Bşk. Mustafa Koçer

Çalışma Bakanı Şemsettin Sirer İst. Sendikalar Birliğini Ziyaret etti.

Bakan bu gün Ankaraya gidiyor

Çalışma Bakanı Şemseddin Sirer dün akşam İst. Sendikaları Birliğini ziyaret ederek işçilerle bir hasbihalde bulunmuştur. Gelecek sayımızda bu hususta mufassal bir yazı bulacaksınız. Bakan bu akşam Ankaraya hareket edecektir.

İnşaat işçileri sendika kurdular

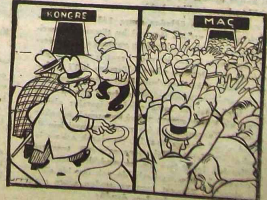
Uzun zamandır bir sendika kurmak için çalışmalarda bulunan inşaat işçileri nihayet bir sendika kurmuşlardır. Bundan böyle, şimdiye kadar perakende çalıştıkları için hakları çiğnenen bu işçiler bir hâmiye kavuşmuş olacaklardır. Şendikanın kurucularının isimleri şunlardır:

Mehmet Adanalıoğlu (Marangoz), İbrahim Barun (Amele), Sami Kiremitçi (Künkçü), İbrahim Nalbant (Amele), İbrahim Abıç (Sıvacı), Osman Yılmaz (Amele), Hüseyin Sarptürk (Duvarcı), Kadir Yetik (Aemele), Hasan Bozkır (Sıvacı), Halil Kantar (Duvarcı), Ali Zafer (Duvarcı),

Hürbilek: Yeni kurulan bu genç sendikaya başarılar diler, kurucularını başarılardan dolayı tebrik ederiz. Her yeni sendika işçiliğin âtisine bir yıldız gibi doğmaktadır. En kuvvetli olanlar birleşenlerdir.

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Başkanlığından bildiriliyor

Nuri Killigil fabrikasının infilâk ettiği tarihte, mezkûr fabrikanın daimî işçilerisden olup ta kazadan kurtulan işçi arkadaşlarımıza ve şehit düşen işçi arkadaşlarımızın ailelerine Birliğimiz tarafından nakdî yardım yapılacağından lâkalıların hüviyet cüzdanlarile birlikte 10 Mart 1949 perşembe gününden itibaren Haliç Feneri Yıldırım caddesinde Patrikhane bitişiğinde 7 numaralı binadaki merkezimize müracaatları bildirilir.

Hastalık!

İst. Yaprak Tütün Bakım ve İşleme Evleri İşçileri Sendikası İşçi hastahanesinde

Tekel Y. T. B. ve İşletme Evleri İşçileri Sendikası bir grup halinde hasta yatan arkadaşlarını ziyaret etmeğe, işçi sigortaları kurumunun yeni açmış olduğu hastahaneyi görmeye gitmişlerdir. Sendika başkanı Ziya Üçer beni de davet etmek lütfunda bulundular, memnuniyetle kabul ettim.

Yağmurlu bir günde Nişantaşındaki hastahaneye vasıl olduk. Kapıdan girerken temiz, güler yüzlü bir hademe ziyaret maksadımızı öğrenince derhal başhekime haber verdi. Ziyaret günü olmadığı halde bekletilmeden kabul edildik. Odaya girdiğimiz zaman ilk göze çarpan manzara burasının ince bir zevkle döşenmiş yanyana iki odadan ibaret olduğu, her tarafta yüze gülen bir temizliğin mevcudiyeti idi. Bu güzel büyük bir isabetle şakacı, güler yüzlü bir başhekim seçilmiş, yanında geçirmiş olduğumuz on dakika bizlere kısa bir an gibi geldi.

Ziyaretimizden gayet memnun olduğunu, kendisinin işçi dâvasile alâkalandığını, işçilerin de kendi arkadaşlarını hasta yataklarında ziyaret etmemelerinin temiz bir kardeşlik duygusunu belirttiğini söz ve hareketlerile anlattılar. Daha fazla kendisini rahatsız etmemek için müsaade alarak hastahaneyi dolaşmaya koyulduk.

Sayın Dr. Hüsnü Doğancı ve Dr. Orhan Zihni Sanır bizlere memnuniyetle hastahaneyi gezdireceklerini bildirdiler. Bu teklif o kadar nazik bir tavırla yapılmıştı ki kendilerine zahmet olacağını dahi söylemeye kendimizde cesaret bulamadık.

Bina üç kat üzerine yapılmış bütün katlar birbirinin hemen ayni idi. İlk girdiğimiz servis hariciye. Bu servisi gezerken kendisini ilgilendirdiğinden Dr. Hüsnü Doğancı her hastası hakkında izahat veriyor, bir taraftan da hastalarının sıhhatile alâkadar oluyordu. Yeis ve ıztırap içerisinde bulunan hastaların doktorlarını görünce gözlerinde bir ümid ateşinin yandığı görülüyordu. Hususî olarak konuştuğumuz bütün hastalar hastahanenin en küçük müstahdeminden baş hekimine kadar hiç birinden şikâyetleri olmadığı gibi kendilerine minnet duygularının bizim tarafımızdan işçi arkadaşlarına bildirilmesi kendileri için büyük bir sevinç kaynağı olacağını anlatmışlardır. Dahiliye servisine geçtiğimiz zaman sayın Dr. Orhan Zihni Sanır bize izahat vermeye başladı. Muhterem doktorumuz hastalarının durumlarını anlatırken bu hastahanenin kuruluşu doktor, asistanların ne gibi şartlar göz önünde tutularak tâyin edildiklerinden bahsediyordu. Kendisi uzun seneler Tekel Zonguldak Kömür İşletmeleri gibi iş yerlerinde vazife de bulunduğunu işçi dâvasını yakından takip ettiğini diğer arkadaşlarının da hemen hepsinin bu dâva ile yakın ilgileri olduğunu belirtti. Şimdilik tek bekledikleri umumî hastalık sigortasının çıkması bu suretle ihtiyaca kâfi hastahanelerin açılması idi. Bunların tahakkuk ettirilmek üzere bulunduğunu da müjdelemiştir.

Doğum servisini de dolaştıktan sonra fennin son icaplarına göre tanzim edilmiş olan ameliyathaneyi gördük. Hastahanedeki bütün âletlerin son sistem olduğu ve memleketimizde iki tane mevcudu bulunan âletin bu işçi yuvasında bulunduğunu da memnuniyetle öğrenmiş olduk.

Laboratuarı, Röntgen dairesini hasta muayene odasını da sırasile gezdikten sonra görülecek başka bir şey kalmadığı için sayın doktorlara, hemşire, hastabakıcı arkadaşlarımıza veda etmek zamanı geldiğini anlayarak kendilerine teşekkür ve bütün işçi arkadaşların minnetlerini bildirerek ayrıldık.

Hastahaneyi dolaştığımız esnada Malatya Mensucat İşçilerinden Bay Celâl Çalışcının bir arzusunu da yerine getirmek istedik.

Celâl Çalışçı diyor ki:

Güzel bir işçi hastahanesi kuran İşçi Sigortaları Kurumuna, hastaları üzerinde müşfik alâkalarını bir an eksiltmeyen sayın Başhekim Dr. Sırrı Alışlar'a, Dr. Hüsnü Doğancı'ya Dr. Orhan Zihni Sanır'a, hasta bakıcı bayan Hikmet Bulcan'a ve Güzin Ermete'ye sayın asistan ve bütün hastahane müstahdemlelerine derin minnet ve saygılarımın bildirilmesini rica ederim.

İşçiler Konuşuyor

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

arkadaşımız 9 ay tedavi edilmişti. Bana hiç bir tedavi yapılmadı. Siron arkadaşımız hastahanede yatarken, iş başında gösterilip yevmiye de verildi. 162 No. lu Planton Kadri Çapangil de ayni durumda olduğu halde İş kanununa göre işten çıkarıldı. Resmî bir müessese vatandaşlara nasıl olur da ayrı muamele yapabilir.

Hakkımda bu verilen karara sebep, iş müfettişi Sedat **Toydemirin de bulunduğu**, bir iş ihtilâfı toplantısında, muhalif konuşmamdır.

Bu günkü idare Şirket zamanından kalmadır. Umum müdür hariç bütün idareciler, kayfî idare yapmaktadırlar.

Umum Müdür muavini Celâlettin Cermeyanoğlu, rahmetli Ali Çetinkaya'nın Nefia Vekâleti zamanında, B. Ziyanın veridiği rapor ile işine son verilmişti. Bu günkü mevkiini nasıl bulduğuna hayret etmekteyiz.

İdarenin bana karşı husumet beslediğine size açık bir misal vereceğim.

İşçiye verilmekte olan ekmeğin kilosunu 35 kuruşa almaktadır. Ben ekmeği 33,5 kuruştan teklif ettiğim halde kabul edilmedi.

Haklarımı aramak için mehkemeye müracaat ettim.,.

Hürbilek: Belediyenin ve Çalışma Müdürlüğünün önemle nazarı dikkatini çekeriz.

ZAYİ

1948 - 49 yılı Yüksek Ticaretten aldığım şebeke - pasoomu kaybettim yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

1. Sınıf talebelerinden
4708 No.lu Osman

B. M. M. de Çalışma Bakanlığı Bütçesi görüşülürken

Dr. Fakaçelli nin yaptığı konuşma

Geçen sene bütçenin müzakeresi sırasında hususî fabrikalarda çalışan işçinin vaziyetine işaret etmek fırsatını bulduk..

Ve bunu müteakiben bu bahisle yakından alâkadar olunduğunu memnuniyetle gördüm. Çalışma Bakanlığı işçilerin vaziyetini mümkün mertebe düzeltmeye uğraştı. Hususî fabrikalarda çalışma tarzı intizamlı kontrol altına alındı.

Bildiğimiz gibi Çalışma Bakanlığı yeni bir teşkilâttır ve ayni zamanda bütçede bu hususta ayrılan para azdır.

Buna rağmen İstanbul Vilâyetinde bu sahada bir çok teşebbüsler yapıldığını ve geçen sene yaptığımız tenkitlerin boşa çıkmadığını görmekle mesudum.

Bakan, vazifesine ne kadar bağlı olsa her şeyi göremez. Milletvekillerine düşen vazife, ilgili makamları aydınlatmaktır.

Gene bu sene de hepinizin önünde aynı sahada bazı mühim meseleleri kısaca tetkik etmek arzusundayım.

Paşabahçe Cam Fabrikası meselesi. Burada 1500 işçi ağır ve tropik bir iklim şartları altında çalışmaktadır. Bunların arasında bir çoğunun vereme müptelâ olduklarını, işittik.

Bu mesele ile daha yakından alâkadar olmak istedik. Mevzuubahis fabrikada işin nevinden dolayı dayanılmaz bir sıcak mevcuttur. İçerideki soğuk arasındaki fark, vücudu yıpratır. Bu gibi ağır işlerle meşgul olan kimselerin fazla kaloriye ihtiyaçları vardır. Normal gıdaya süt ilâve etmek lâzım gelir.

Tetkikimize göre yalnız bir kaç kişiye süt veriliyor. Fabrikadaki Müdür ve Doktorlar vazifelerini yapmaktadırlar. Fakat bu kâfi değildir, teşkilât noksandır ve işçilerin sıhhî durumunu sık sık kontrol etmek için Röntgen de lâzımdır. Çünkü bu şekilde, yan yana çalışan işçilerin arasında, 2-3 kişinin veremli olması hastalığın yayılmasına sebep olur. Binaenaleyh Paşabahçe fabrikası bir tüberküloz ocağı olmak tehlikesindedir.

İstanbul Milletvekili
Dr. Fakaçelli

Kanaatımızca bu vaziyet bütün mıntıka için bir tehlike teşkil eder ve sayın Bakanımız bir an evvel kat'i ve fenni tedbirler almalıdır.

Bu hususta yapılacak olan masraf fuzulî değildir. Gerek sıhhat ve gerekse randıman bakımından şüphesiz faydalıdır. Bu şekilde temin edilecek kârın her halde masraflardan daha üstün olacağına kaniim.

İkinci meseleye gelince: Bazı hususî fabrikalarda 14 - 16 yaşındaki çocuklar günde 10-12 saat çalışmaktadır.

Kapalı bir sahada 10 - 12 saat çalışan bir çocuk ne vücutça ne de ruhça tam inkişaf edemez.

İşaret etmek isterim ki, böyle bir vaziyet istikbal için bir tehlike teşkil etmektedir.

Tam gelişme zamanında olan işçi çocukların, bu şekilde çalışmalarına müsaade edilmemelidir.

Kanaatimizce, bu tedbir hem kendileri hem de yeni nesil için faydalı olacaktır.

Ertesi günü, daha ertesi günü iki tarafın canını dişine takarak bütün çabalaması, gayet ağır zayiat vermesine rağmen neticesiz bir didişme halinde geçti. Üçüncü gün öğleden sonra vaziyet eski haline döndü. Üç gün zarfında Halit generalle birlikte komutanlıkta kaldı.

Üçüncü gün öğleden sonra 143. Tümen kolordu emrine verildi. General bu tümeni de emrine alınca tasarladığı harekâtı yapmağa karar verdi. Geç vakte kadar kurmay heyetile vaziyeti münakaşa ve müzakere ederek düşmana kat'î darbeyi vuracak plânı hazırladı. Eğer plân muvaffakiyetle tatbik edilebilirse sol tarafında gür su bulunan İngilizleri bir imha çemberi içersine alarak ikinci bir Kütülemmare zaferi kazanmak mümkün olacaktı. Taarruzun iyi bir netice vermesi için de ertesi günü taarruz hazırlığı yapılarak askere istirahat ettirilecek 8 Nisan pazar günü taarruza geçilecekti. İngilizlere hiç ummadıkları zamanda yapılacak bu taarruz herhalde pek hoş bir sürpriz olacaktı. Nihayet gece yarısından sonra saat ikide general yanındakilere döndü:

— Çocuklar dedi; üç gün üç gecedir mütemadiyen yoruluyoruz. Diyebilirim ki başımız yastık görmedi. Öbürgün tam bir muvaffakiyet istihsal

HÜRBİLEK'in
Edebî Romanı

Yazan:
MUSTAFA MEFHAR

DÜŞMAN KIZI

— No: 14 —

edebilmek için hepimizin pazar sabahı zinde bir vaziyette bulunmamız lâzım, yarın öğleye kadar hepinize izin, bol bol uyuyun...

İngilizlerin daha bir çok zaman taarruz edemiyeceklerine eminim ve sonra Halide:

— Haydi evlât dedi. Biz de eve gidip bu gece olsun rahat bir uyku uyuyalım. Halit ertesi sabah uyandığı zaman vakit epey ilerlemiş saat dokuza gelmişti. Yüzbaşı:

— Of.. amma da uyumuşum dedi. Üç günün yorgunluğu ve uykusuzluğu bir gecede çıktı. Kalktı. Pencerenin önüne gitti. Vakit ilerlemiş olduğu için dışarıdan içeri doğru sıcak ve sinirleri bozan bir hava esiyordu.

Yapraklar gayet hafif bir şekilde kımıldıyorlardı. Bugün tabiat ağaçlar, çiçekler ona bir zevk vermedi. Aklı mütemadiyen ertesi günkü taarruzla meşguldü. Tam pencerenin önünden çekileceği sırada Mişelin at kıyafetile oradan geçtiğini gördü. Bu küçük bir kaç zamandır onun zevkli konuştuğu haki elbise giymemiş yegâne insandı.

— Mişel diye seslendi. Çocuk başını çevirip te onu görünce neş'e ile bağırdı.

— O: Mösyö Halit siz ne zaman geldiniz? İngilizleri mağlûp ettiniz mi? Bilseniz sizi ne kadar merak ettim. Şimdi geliyordum.

Generalle beraber kahve altı ederken yanlarında oturan Mişel durmadan sualler soruyor tankın nasıl bir şey olduğunu, İngiliz mermilerinin kendi boyu kadar olup olmadığını, onları ne zaman mağlûp edeceklerini öğrenmek istiyordu. Halit:

— Merak etme küçük dedi. Pek yakında.. Ondan sonra seninle bol bol at gezintileri yaparız.. ve ona İngilizlerin üç gündür nasıl bir adım bile ilerliyemediklerini Türkün süngüsü karşısında nasıl geri kaçtıklarını anlattı. Kahvaltıdan sonra Lizet geldi neş'eli idi. Ellerini sıktıktan sonra muharebenin nasıl gittiğini sordu.

- Devam edecek -

Sütlüce Faciası kurbanlarının hazin törenleri

(Baştarafı 1 de)

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği de aynı faciada şehit düşen, işçileri merasimle kaldırmağa karar vermiş, ve pazartesi günü muhteşem bir cenaze töreni ile Edirnekapı şehitliğine defnedilmişlerdir. İkindi namazını müteakip, cenaze alayı yola çıktı. En önde bir atlı polis müfrezesi, arkasında şehir bandosu, onun gerisinde Nuri Killigil ailesinin, İ. İ. S. Birliğinin, D. P. Hasköy Bucağının, Dr. Lütfi Kırdarın, Sür'at Mensucat fabrikasının, İst. Makine Teknik İ. Sendikasının, Zeytin Burnu Silâh Tamirhanesinin (2 tane), Fabrika Havuzların, İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürünün, Şakir Zümrenin, İşçi Sigortaları Genel Md.nün, Karamürsel Fabrikasının, Çikvaşvili ve ortaklarının, Likör ve Kanyak İ. Sendikasının, Debbağ ve Deri İ. Sendikasının, İst. Mensucat Sanayii İ. Sendikasının, Sanat mektepleri mezunlarının, Bira Fabrikası İ. Sendikasının, Haliç Bölgesi Mensucat İ. Sendikasının, Defterdar Dokuma Fabrikası İşçi ve Memurlarının, Tekel Kibrit Fabrikası İşçilerinin, İst. Tamirat Fabrikası İşçilerinin, İst. Genel Meclisinin Kenan Basımevinin, Malta oğulları Fabrikasının, Sütlüce Zeybek İplik Fabrikasının, Sanayi Birliğinin ve Santral Mensucat Fabrikasının çelenkleri gelmekte idi. Bunların arkasında şehitlerin tabutları, onların arkasında da nuranî yüzlü beş hoca yürümekte idi. En arkada kalabalık bir işçi kütlesi ilerliyordu. Camide hazır bulunanlar arasında, Çalışma Bakanı Şemsettin Sirer, Orgeneral Kâzım Orbay, İçişleri Bakanı Emin Erişirgil, İst. Milletvekili Ali Rıza Arı, Çalışma Müdürü Kemal Tilkicioğlu, Belediye Reis Muavini Muhtar Acar göze çarpmaktaydı. Cenaze alayı ilerlerken yolun kenarını iki sıra dolduran binlerce halkın arasında hıçkırık sesleri duyuluyordu. Cenazeler Atatürk Bulvarında otomobillere yerleştirildi. Otomobil ve otobüslerle şehitliğe hareket edildi. Bir itfaiye kıtası Fatih Parkı yanında sıralanarak cenazeleri selâmladı. Edirnekapıya kadar iki sıra yolun kenarı halkla dolu idi. Şehitlikte hocalar Kur'ân okudular. Ve nutuklar irad edildi. İlk nutku söyliyen Demir ve Madenî Eşya İşçileri Sendikası Başkanı Nizamettin Babaoğlu ezcümle dedi ki:

Arkadaşlar;

Teselli kabul etmiyen büyük bir teessürle sizlere hitap ediyorum.

Şu anda toprağa verdiğimiz aziz arkadaşlarımızın ölümleri, başta biz işçiler olduğumuz halde, bütün milletimizi sarsmıştır.

İnsanların fâni olduğunu biliyoruz. Ölüm herkes için mukadderdir. Fakat, 2 Mart faciasına kurban giden arkadaşlarımız feci bir tarzda aramızdan ayrılmışlardır. Iztırabımızı derinleştiren ve hepimizin içini sızlatan da budur.

2 Mart günü, işçilerinin başında, günlük nafakalarını temin ve millî sanayie hizmet etmek için şevkle çalıştıkları bir sırada, amansız bir düşmanın âni hücumuna maruz kalan bu aziz arkadaşlarımız, 16 Mart vak'asında kurban giden kahraman Mehmetçikler gibi şehit olmuşlardır.

2 Mart faciasının kurbanları da 16 Mart vak'asının şehitleri gibi maruz bulundukları tehlikeyi bilmiyorlardı. Barut fıçılarının, müthiş bombaların yanıbaşında çalışan ve ateşle oynayan bu cesur Türk işçileri yalnız, kendilerini bütün sevdiklerinden ayırarak facianın ne zaman geleceğinden haberdar değillerdi.

Buna rağmen feragat ve fedakârlıkla çalıştılar.

Arkadaşlar,

Asil ve cesur Türk milleti; ve dünya bilsin ki:

Bu faciadan dolayı teessürümüz büyüktür. Fakat, yılmış ve korkmuş değiliz. Türk işçisi imanından bir şey kaybetmemiştir. Türk sanayii yine aynı işçilerin ellerinde yükselecektir.

Aziz şehitler!

Sizin yokluğunuzu unutmıyacağız! Hatıralarınız; yalnız karılarımızın, çocuklarınızın ananızın ve babanızın kalblerinde değil, 300 bin Türk işçisinin ve bütün Türk milletinin kalbinde ilelebet yaşıyacaktır.

İşiniz yarıda kaldı diye huzurunuz kaçmasın!

Arkadaşlarınız, işinizi tamamlıyacak ve yürütecektir!

Müsterih olun!

Fabrikanız yok oldu diye esef etmeyin!

Bu millet, yenisini yapmaktan ve daha nice fabrikalar yaratmaktan âciz değildir!

Ruhlarınız şadolsun!

Sizlere ve sizinle beraber canını feda eden işvereniniz Nuri Paşaya İşçi Sendikaları Birliği adına Tanrıdan mağfiret dilerim.

Nur içinde yatın aziz şehitler!

Daha sonra İst. Milletvekili Senihi Yürüten, Çalışma Müdürü Kemal Tilkicioğlu birer nutuk söyliyerek duydukları acıyı belirtmişlerdir. Şehitliğe gömülen şehit işçilerin isimleri şunlardır:

Adnan Güllü, Kaya Altın, Osman Hantal, Hayrettin Güz Hasan Özyürek, Celâl Mısır, Dursun Kılıç, Mustafa Bengü, İbrahim Atalay.

Kayıpların isimleri ise:

Hasan Karamer, Kenan Kuytu, Asım Eralp, Zekâi İlkbahar, Recep Demirer, İbrahim Güz, İsmail Güzel, Nuri Ardın, Mehmet İçer ve Fabrika sahibi Nuri Killigildir.

İki hayat birden sürdüm

(Baştarafı geçen nüshada)

İlk talimatım basitti; yalnız komünizme yakın bir alâka gösterecekler, sonradan Claranın öncülük etmesine imkân verecekti.

İlk çalışmada "Bu konuşmalar beni ilgilendirmeye başlıyor„ dedim. Clara ufak bir sevinç kahkahası attı. Müteakip perşembe günü öğleden sonra beni okuma odasına aldı ve bana Marksizmi benim anlıyacağım bir ifade ile anlatmağa başladı. Nihayet benim işçiler mektebine devam edebileceğime inandı. Ve bundan sonradır ki evimde huzursuzluk başladı. Karım Betti fazla para kazandığım için memnun oluyor, fakat ezici bir çalışma yaptığımı zannederek üzülüyordu. Mektebe başlayıp da her gece eve gitmemeye başlayıncaya kadar, karım, Clara hususunda bana itimad ediyordu. Zaman geçtikçe Betty meyus olmağa başladı. "Ne çalışıyorsun„ diye öğrenmek istedi.

Siyasî ihtiraslarım olduğunu, onun için siyaset etüd ettiğimi söyledim. Okul ana caddemiz üzerine inşa edilmiş bir tuğla ofisinde idi.

Altı hafta sonra mezun oldum ve komünist partisinin azası olmak için bir istida imzaladım. Giriş ücretim 150 kuruştu. Ayrıca, her üyenin okumak mecburiyetinde olduğu, faydalı bir komünist gazetesi için, 7,5 liralık bir ücret de vardı. Böylece 3 liraya hakikî bir komünist oldum; artık mektepte tahsilim serbestti.

Bir formalite daha vardı: elime disiplin kaidelerini ihtiva eden küçük siyah bir kitap verdiler. Son sayfasında bir emir vardı: Daimî vazifem olan, Amerika Birleşik Devletlerini kuvvet ve cebirle yıkmağa çalışacağımı anladım. Bunun altını imzaladım ve bu kitabı aldılar bir daha görmedim. Clera bana eğer, parti yolundan ve imzaladığı emirden inhiraf edersem F. B. J. eli ile yola getirileceğimi; S. Edgar Haover'in adamları tarafından tecziye edileceğimi ihtar etti.

Komünist olmam, hemen, W. P. A. daki işimi kaybetmem takip etti. Rosen, hiç hakikatten haberi yokmuş gibi, tahripkâr ve şerefsiz bir insanla konuşur gibi bana işime son verildiğini bildirdi.

Arkadaşlar süratle, beni, bekliyen yeni işteki yerime aldı. Bu işin sosyal ve siyasî bir klübe aid binadaki satış yerindeydi ve cephedeki kapısında benim şöyle tefsir ettiğim bir levha asılıydı Martin J. O'Toole - komşuluğu kuvvetlendirme cemiyeti.

Bu kulüp komünist partisinin mahallî toplantı yeri idi. Aynı çeşit klüpler şehrin her tarafına yayılmıştı. O'Toole kulübünde ayda umumî hizmetlere bakıp 600 lira alıyordum ve bundan sonra 10 yıl bu işte kaldım.

Bu on yıl zarfında, ne lasusluğum anlaşıldı, ne büyük bir fesadım duyuldu, ne de bozgunculuğum hakkında renk vermedim. Bu insanların günlük çalışmalarını gördüğüm gibi ve bütün müşahedelerimi ve bütün Amerikalılar

(Devamı sahife 4 de)

İşçi Sigortaları

(Geçen sayıdan devam)

kanlığı ihdasının lüzumlu ve ehemmiyetli telâkki edildiği, ayrıca programda bildirilmektedir.

Geçenlerde İstanbulda açılan ve hasta kabulüne başlıyan işçi hastahanesinden sonra, gelecek senelerde Ankara ve İzmirde başlanmak suretiyle işçi kesafeti fazla olan illerimizde, işçi hastahaneleri ve dispanserler açılması faaliyetine peyderpey devam olunacaktır. Bundan başka, sigortalı işçi ve hizmetlilere icabeden sağlık yardımlarının daha geniş ve etraflı bir şekilde sağlanabilmesi için, işçi çokluğu arzeden bölgelerdeki serbest doktorlarla, dişçi, hastahane ve eczahanelerle anlaşmalar yapılmış ve işçilerin muayenelerini, süratle yerinde yapmak üzere sağlık kurulları tesis edilmiştir.

Sosyal sigortalarımızda faydalı ve başarılı gelişmeler sağlıyacağını ve işçi hayatında müsbet ve hayırlı neticeler doğuracağını müjdeleyen işlerin başında mevcut sigorta kanununun büyük bir eksiğini tamamlayan ve işçinin hayat ve istikbali için büyük bir lüzum ve ehemmiyet taşıyan ihtiyarlık sigortası kanun tasarısı ile Umum Hastalık Sigortası Kanun Tasarısı hazırlanmış olmasıdır. Bu tasarıları, ilgili Bakanlıkların fikir ve mütalâaları alındıktan sonra, halen Bakanlar kuruluna sunulmuş veya sunulmakta olduğunu ve yakında Büyük Millet Meclisine arzedileceğini, burada sevinç ve memnunlukla söylemek isteriz.

Bütün bu güzel ve faydalı işler, memleketimiz için henüz yeni şeylerdir. Muhakkak ki bu iki sigorta kanununun da çıkarılması, işçi hayatı için büyük bir emniyet ve istikrar unsuru olacaktır. Böylece sosyal tarihimizde en büyük inkılâp yapılmış, en iyi muvaffakiyet kazanılmış bulunacaktır. İlgili sigorta kanunlarının tatbikatını ne kadar vukuf ve maharetle yürütür, işçiye sağladığı hak ve nimetleri ne kadar başarı ile gerçeklendirirsek, sosyal politikamızı da o nisbette zafere ve muvaffakiyete ulaştırmış oluruz. Her kanun gibi sigorta kanunları da, bilhassa tatbikatçılarla idare edilenlerin müşterek ve umumî tesanüdünü emretmektedir. İşverenlerin ve işçilerin sosyal sigortalara karşı gösterdikleri yüksek anlayış, necip duygu ve asil alâka, memnunluk ve iftihar vericidir.

Cumhuriyet idaresinin, işçi dâvasını bütün hususiyet ve icapları ile ele alması ve merhale bunu takip ve tahakkuk ettirecek tamamlayıcı ve olgunlaştırıcı çare ve tedbirleri kanunlaştırması, memleketimizde yaşamanın saadet ve bahtiyarlığını, emniyet ve refaha kavuşmanın selâmet ve huzurunu tamamiyle arttıracaktır.

Behzat İLHAN

Tekel Y. T. Bakım ve İşletme Evleri İşçileri Sendikasından

Sayın üyeler:

Hastahanelerde muayene ve tedavinin paralı olmasına bakanlar kurulunca karar verilmesi üzerine, işçi arkadaşlarımızın hastahane ücretleri - nin idaremizce ödenmesi hakkında sendikamızınu müracaatını sayın müdür vekilimiz bay Vedad Dikmanın yakın alâka ve delâletlerile umum müdürlüğümüz kabul eylemiştir. Arkadaşlarımıza bu hususu memnuniyetle açıklar ve hastahanede muayene ve yatırılmasına lüzum görülenlerin bulundukları iş yeri amirlerine baş vurmalarını bildiririz.

Sendika Yönetim Kurulu

Grev hakkında resimli anket

İşçileri tanıştırıyoruz

6 — Mahmut Bozkurt (Eti Demir Kaynakçı)

Bu Gün için grev hakkı verilmesini devletimizin karşı, karşıya bulunduğu siyasî durum sebebile, istemiyoruz. Fakat, yapılan işçi kanunlarının kifayetsizliği grev hakkının verilmesini lüzumlu kılmaktadır. Yapılan kanunlar haklarımızı korumadığına göre, bari grev hakkı veren bir kanun yapılsın da hakkımızı kendimiz arayalım. Eğer himayekâr kanunlar çıkarırlarsa, greve lüzum kalmaz.

7 — İhsan Tarhan:

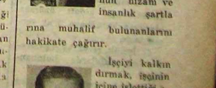
— Salâhı her kes taşır.

Türk milleti bunu hiç bir zaman kötülüğe kullanmamıştır.

Binaenaleyh Grev Türk işçisinin hakkıdır.

8 - İsmail İnan (Garsonlar Sendikası başkanı)

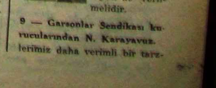

Grev denince herkesin aklına fena bir şey gelmemelidir.

Grev yıkıcı yıpratıcı bir âfet değil, kanun nizam ve insanlık şartlarına muhalif bulunanlarını hakikate çağırır.

İşçiyi kalkındırmak, işçinin içine işlettiği acıyı içinde boğmamak lâzım gelirse vicdan ve söz hürriyeti gibi grev hürriyeti de verilmelidir.

9 — Garsonlar Sendikası kurucularından N. Karayavuz.

lerimiz daha verimli bir tarz-

İSTANBUL İNŞAAT İŞÇİLERİ SENDİKASI

Ana Tüzüğü

Madde 1 — İstanbul İnşaat İşçileri Sendikası adı ile bir sendika kurulmuştur.

Sendikanın yeri

Madde 2 — Sendikanın merkezi, Aksaray Babahasan M. Çıngıraklı bostan sokakta 20 No. lu binadır.

Sendikanın amacı

Madde 3 — Sendikanın amacı, üyelerinin hak ve menfatlerini korumak, mevcut kanunlar dairesinde iktisadî, içtimaî ve medenî seviyelerinin yükselmesine çalışmak; üyeleri arasında, tesanüt ve her türlü yardımlaşmayı sağlamak ve üyelerini mahkemeler, devlet daireleri ve özel ve tüzel kişiler nezdinde temsil etmektir.

Kurucular

Madde 4 — Sendikanın kurucuları şunlardır: Mehmet Adanalıoğlu, İbrahim Barın, Sami Kiremitçi, İbrahim Nalbant, İbrahim Abıç, Osman Yılmaz, Hüseyin Sarptürk, Kadir Yetik, Hasan Bozkır, Halil Kantar, Ali Zafer.

Madde 5 — Sendikaya girme şartları şunlardır:

Girme ve Çıkma

a) 18 yaşını bitirmiş bulunmak,

b) Türk tâbiyetinde bulunmak,

c) Medenî haklara sahip bulunmak,

d) Haysiyet veya namusu mühil veya ağır hapsi müstelzim bir suçtan sanık veya hüküm giymiş bulunmamak ve memleketin yüksek menfaatlerini ihlâle saik fikir ve hareketlerle şöhretli olmamak,

e) İnşaat işçisi olmak,

f) Kuruluş amacını açıklayan beyannamede ve bu tüzükle ona bağlı dahilî talimatnamede gösterilen hususlara uygun harekette bulunmayı kabul etmek,

Madde 6 — Aşağıda yazılı hallerde üyeler sendikadan çıkarılır:

a) Yabancı bir devletin siyasetine, propagandasına, fikir veya kanaatinin yayımına veya gerçekleştirilmesine âlet olanlar,

b) İş kanununun 1 ci maddesinde yazılı işçi vasfını devamlı surette kaybedenler,

c) Millî menfaatlere ve milliyetçiliğe aykırı hareket edenler,

d) Bu tüzük ve buna bağlı dahilî talimatname hükümlerine müstemiren riayet etmiyenler,

e) Sendikaya vermeği taahhüt ettiği aidatı özürsüz olarak arka arkaya 3 ay vermiyenler,

f) İşçilik şeref ve haysiyetini kıran fiillerde bulunanlar,

g) Giriş şartlarını gösteren 5 ci maddenin b, c, d ve e fıkralarındaki durumlarını kaybedenler,

h) Sendikadan ayrılmak istediğini yazı ile bildirenler (Medeni kanunun 63 cü. maddesi mucibince üye istifa tarihinden itibaren 6 ay geçmeden sendikadan ayrılmış sayılmaz.

Madde 7 — 6 ncı maddenin (b) ve (h) fıkralarına göre sendikadan ayrılanlar isterlerse sendikaya aid yardımlaşma sandık ve tesisleriyle ilgilerini devam ettirebilirler.

Madde 8 — 6 ncı maddenin (a, c, d, e ve f) fıkralarında yazılı fiilleri yapanlar hakkında 41 ci madde gereğince muamele yapılır.

Madde 9 — Her üye dilediği zaman sendikadan çıkabilir.

Sendikanın yapacağı ve yapamıyacağı işler

Madde 10 — İstanbul İnşaat İşçileri Sendikası, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre haiz olduğu yetkilerden başka aşağıda yazılı teşebbüs ve faaliyetlerde dahi bulunabilir:

a) Üyeleri adına genel sözleşmeler akdetmek,

b) Sendikaya bağlı işçilerle işverenler arasındaki iş ihtilâflarında yetkili hakem kurullarına vesair mercilere ihtilâfın konusu hakkında mütalâa bildirmek ve hal şekli hakkında istekte bulunmak,

(Sonu var)

TASHİH

Hürbilek Gazetesi Yazı İşleri Mür.

Ankara cad. İzzettin H. 22
İstanbul

25.Şubat.949 tarihli ve 41 sayılı sayın gazetenizde çıkan Kayseri Bez Fabrikası Müdüsehiv eseri olarak yazılmış bu rü ile konuştum röportajında lunan bazı kısımların yine aynı sütunlarınızda aşağıda yazılı olduğu şekilde düzeltilme sini rica ederiz.

1 — İşfilerin yatmakta olduğu bekâr pavyonundan ayda alınan 120 kuruş kira bedeli olmayıp, elektrik, su çamaşır yıkama masrafları karşılığı olarak tahsil edilmektedir.

2 — İşçilere tevzi edilen 20 metre pamuklu ve parça bez, maliyet fiatı üzerinden bedeli mukabilinde verilmektedir.

Mes'ul kim?

(Baş tarafı 1 incide)

Müdürlüğünün bunu bilmesi, eğer kendilerinden gizlenmiş ise öğrenmeleri lâzımdı.

Çalışma Müdürlüğü, bugünkü kadrosu ile belki bütün iş yerlerini muntazaman tefti edecek durumda değildir. Fakat, İstanbulun 1600 işyerini ehemmiyetlerine göre sıraya koyacak olursak, birinci plânda teftişi icap eden 100 fabrika arasında Nuri Killigil fabrikasının da girmesi icap ederdi.

İş müfettişlerinin bu fabrikayı hangi tarihlerde ve ne bakımdan teftiş ettiklerini henüz bilmiyoruz. Tahkikat çeşitli cepheleriyle devam ediyor. Ümidimiz şu ki, tahkikat sonunda mes'uller meydana çıkarılacaktır. Fakat, bu mesuliyette herhalde Çalışma Müdürlüğü yalnız değildir. Kim olursa olsun, bu facianın kurbanlarını istirahatgâhlarında muazzep etmemek ve bundan sonra vukubulacak kazaları önlemek için mes'uller lâyık oldukları cezaya çarptırılmalıdırlar.

Bütün işçi bunu bekliyor.

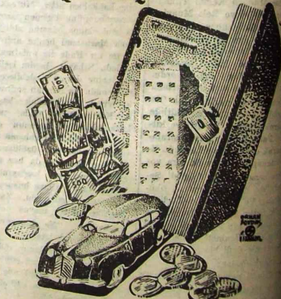
HÜRBİLEK

(Baş tarafı 3 üncüde)

için mühim gördülüm her şeyi bildirdim. Değersiz bir dâvaya mutaassıfane bir bağlanış, yorulmak bilmiyen bir takdis gördüm.

Müsaade ederseniz biraz da kazandığım 600 liradan bahis edeyim, komünist kulübü müstahdemine müşterek çalışma himayesi yoktur. Günde 12 ilâ 16 saat çalışırdım, gönderilecek mektuplar, dışarı memleketlere gidecek tamimler ve numunelik mecmualar, komünist gazetesi almak için çalınan kapı zilleri, cadde köşesinde konuşma, daima yeni aza getirmek için çalışma. Ben, benim kadar ağır şartlar altında çalışan hattâ bir çoğu boğaz tokluğuna çalışan yüzlerce insandan bi-

(Devamı gelecek sayıda)

HÜRBİLEK
HAFTALIK GAZETE
Sahibi: İ. İ. S. Birliği
Baskı: Lâtif Dinçbaş Mat.

Yazı işlerini fiilen idare eden:
SABAHATTİN SELEK
Dizgi. Rıza Koşkun Mat.